

Zlepšení spolupráce a komunikace rodičů s vychovateli formou pravidelných aktivních schůzek

Závěrečná práce

Studijní program:

DVPP Další vzdělávání pedagogických pracovníků

Studijní obor:

Studium v oblasti pedagogických věd – vychovatelství

Autor práce:

Zuzana Procházková

Vedoucí práce:

ThDr. Kateřina Brzáková Beksová, Th.D.

Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky

Zadání závěrečné práce

Zlepšení spolupráce a komunikace rodičů s vychovateli formou pravidelných aktivních schůzek

Jméno a příjmení: **Zuzana Procházková**
Osobní číslo: P20C00043
Studijní program: DVPP Další vzdělávání pedagogických pracovníků
Studijní obor: Studium v oblasti pedagogických věd – vychovatelství
Zadávající katedra: Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky
Akademický rok: **2020/2021**

Zásady pro vypracování:

Cíl závěrečné práce: Zpracování pedagogického projektu, který je zaměřen na prohloubení vzájemné důvěry mezi vychovatelem, dětmi a jejich rodiči v rámci pravidelné interaktivní tematické spolupráce.

Požadavky: Formulace teoretických východisek, příprava a zpracování pedagogického projektu, formulace závěrů.

Metody: Projekt.

Rozsah grafických prací:
Rozsah pracovní zprávy:
Forma zpracování práce:
Jazyk práce:

tištěná/elektronická
Čeština

Seznam odborné literatury:

ČAPEK, R., et al., 2017. Jak budovat dobrý vztah s rodiči žáků. Praha: Raabe. ISBN 978-80-7496-295-0.
KOPŘIVA, P., 2016. Respektovat a být respektován. 3. vyd. Chvalčov: Spirála. ISBN 978-80-904030-0-0.
MATĚJČEK, Z., 1996. Co, kdy a jak ve výchově dětí. 3. vyd. Praha: Portál. ISBN 80-7178-494-X.
SKALKOVÁ, J., 2007. Obecná didaktika. 2. rozš. a aktual. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-1821-7.

Vedoucí práce:

ThDr. Kateřina Brzáková Beksová, Th.D.
Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky

Datum zadání práce:

20. dubna 2021

Předpokládaný termín odevzdání:

15. prosince 2021

prof. RNDr. Jan Pícek, CSc.
děkan

L.S.

PhDr. Pavel Kliment, Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 11. června 2021

Prohlášení

Prohlašuji, že svou závěrečnou práci jsem vypracovala samostatně jako původní dílo s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé závěrečné práce a konzultantem.

Jsem si vědoma toho, že na mou závěrečnou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé závěrečné práce pro vnitřní potřebu Technické univerzity v Liberci.

Užiji-li závěrečné práce nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti Technickou univerzitu v Liberci; v tomto případě má Technická univerzita v Liberci právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Současně čestně prohlašuji, že text elektronické podoby práce vložený do IS/STAG se shoduje s textem tištěné podoby práce.

Beru na vědomí, že má závěrečná práce bude zveřejněna Technickou univerzitou v Liberci v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědoma následků, které podle zákona o vysokých školách mohou vyplývat z porušení tohoto prohlášení.

11. prosince 2021

Zuzana Procházková

Anotace

Pedagogický projekt se zaměřuje na zlepšení komunikace mezi vychovatelem a rodiči dětí, které začnou navštěvovat školní družinu. Děti budou žáci 1. ročníku ZŠ. V teoretické části je popsáno, z odborného hlediska, jakým způsobem je možné pracovat na kvalitní komunikaci, spolupráci a důvěře mezi vychovatelem, rodičem a dětmi. Také jakým způsobem začlenit kooperaci rodičů do volnočasových aktivit. Dalším z cílů je podpoření vzájemné spolupráce v rámci výchovy ve školní družině. V praktické části projektu jsou popisovány samotné schůzky a setkání s rodiči a dětmi. Je zde snaha o aplikaci získaných odborných znalostí z teoretické části.

Klíčová slova: komunikace, výchova, volnočasová aktivita, kooperace

Annotation

The pedagogical project focuses on improving communication between the educator and the parents of children who start attending school. The children will be pupils of the 1st year of elementary school. The theoretical part describes, from a professional point of view, how it is possible to work on quality communication, cooperation and trust between the educator, parent and children. Also how to integrate parental cooperation into leisure activities. Another goal is to support mutual cooperation in education in the school group. The practical part of the project describes the meetings themselves and meetings with parents and children. There is an effort to apply the acquired professional knowledge from the theoretical part.

Key words: communication, education, leisure activity, cooperation

Obsah

Úvod	6
1. Teoretická východiska pedagogického projektu.....	7
1.1. Základní pojmy.....	7
1.2. Podpora kvalitní spolupráce mezi rodiči a vychovatelem	8
1.2.1 Význam společných schůzek s rodiči	8
1.2.2 Kooperativní role rodiče a vychovatele.....	8
1.2.3 Vliv volnočasových aktivit na výchovu dítěte	9
1.3. Faktory součinné komunikace	9
1.3.1 Komunikace jako základ	10
1.4. Vytvoření důvěryhodného vztahu mezi rodiči, vychovatelem a dětmi	10
2. Pedagogický projekt	11
2.1. Popis projektu a cíl	11
2.1.1 Charakteristika projektu	11
2.1.2 Cílová skupina	12
2.1.3 Průběh projektu	13
2.2. Popis jednotlivých schůzek	13
2.2.1 První schůzka po zahájení školní docházky, pouze s rodiči	13
2.2.2 První setkání s dětmi a rodiči	14
2.2.3 Mikuláš, čert a andělci	14
2.2.4 Vánoční besídka	15
2.2.5 Velikonoční tvoření.....	16
2.2.6 Čarodějnické rejdní.....	17
2.2.7 Rozloučení před prázdninami	18
3. Závěr pedagogického projektu	20
Seznam literatury	21

Úvod

Pedagogický projekt by měl sloužit jako návod (plán), ke zlepšení spolupráce rodičů a vychovatelů – pedagogů v rámci školní družiny. Bude z něj možné čerpat nápady k realizaci aktivních schůzek. Cílem setkávání má být navázání bližších a oboustranně prospěšných vztahů hlavně mezi vychovatelem a rodičem. Snahou bude, aby se co nejvíce sjednotily postoje rodiče a vychovatele k výchovnému působení na děti. Rodiče a vychovatelé budou v přímém kontaktu několikrát během roku, a to v uvolněné atmosféře, kdy je předpoklad otevřenějšího jednání právě ze strany rodičů. Na veškeré aktivity probíhající ve školní družině, se lze dívat jako na volnočasovou aktivitu, ale stále je to školní zařízení, ve kterém hraje aspekt výchovy velmi důležitou roli. Výchova je složitý a dlouhodobý proces. V rámci projektu, kdy jde o zlepšení komunikace a vztahů s rodiči, je souběžnou snahou propojení výchovy pedagoga a rodiče.

Cílová skupina tohoto projektu budou děti začínající školní docházku, tzn. žáci 1. ročníku ZŠ a jejich rodiče.

Projekt bude rozdělen na teoretická východiska, kde bude čerpáno z odborné literatury, na vlastní průběh projektu a na závěr pedagogického projektu.

1. Teoretická východiska pedagogického projektu

Projekt vychází z popisu základních pojmů výchovy, volnočasové aktivity, spolupráce s rodiči a komunikace. Teoreticky pak vysvětluje význam společného setkávání (schůzek) vychovatelů s rodiči a jejich dětmi za účelem posílení vzájemné důvěry a získání pozitivních postojů k smysluplnému trávení volného času.

1.1. Základní pojmy

Výchova

Výchova je záměrné, cílevědomé a plánovité působení na jedince s cílem rozvíjet jeho osobnost po stránce duševní i tělesné. Jde o předávání vědomostí, znalostí a také zkušeností. Výchova není zaměřená pouze na děti, je to celoživotní proces působení na jedince.

„V současné době – v souladu s demokratizací společnosti – se prosazuje proti tradiční, manipulativní koncepci výchovy humanistický přístup k dítěti, porozumění, kladný emoční vztah, úcta k osobnosti“ (Čáp, 1993, str. 313).

Komunikace

„Pojem pedagogická komunikace je chápán z různých hledisek v diferencovaném obsahu i rozsahu. Jestliže pedagogickou komunikaci považujeme za zvláštní případ sociální komunikace, můžeme říci, že jde o komunikaci, jejímž prostřednictvím vychováváme a vzděláváme“ (Nelešovská, 2005, str. 26). „Pedagogická komunikace je výměna informací mezi účastníky výchovně-vzdělávacích cílů. Pedagogická komunikace se řídí osobitými pravidly, které určují pravomoci jejich účastníků“ (Gavora, 1988, str. 22).

Volnočasová aktivita

„Pod pojmem volný čas se běžně zahrnuje odpočinek, rekreace, zábava, zájmová a dobrovolná společensky prospěšná činnost. Člověk dělá tyto činnosti svobodně a přinášejí mu potěšení, radost, zábavu, odpočinek. Rozvíjí se jeho tvůrčí schopnosti, obnovují a rozvíjejí tělesné a duševní schopnosti“ (Němec, 2002, s. 17).

1.2. Podpora kvalitní spolupráce mezi rodiči a vychovatelem

Hlavní důvod, proč budovat spolupráci vychovatele a rodiče, je jeden společný cíl - nejlepší zájem dítěte. Z pedagogického hlediska je potřeba propojit působení vychovatele a rodiče tak, aby byl výsledek v konečné fázi stejný. Proto prvotní by měl být kvalitní vztah vychovatele a rodiče. Vztah se dá vybudovat pouze vzájemnou respektující komunikací. Vychovatel – pedagog by měl být schopen vést z profesního hlediska odbornou, na dítě orientovanou, empatickou a profesně taktní komunikaci.

„Základní logikou způsobu komunikace je partnerská spolupráce. Uznat a vytvářet partnerskou rovinu spolupráce není snadné. Znamená to respektovat roli vlastní i druhého, překonávat strach a nedůvěru, neskrývat se za instituci a nevyhýbat se setkání“ (Čapek et al., 2017, s. 29).

Na základě předpokladu je vhodná pravidelná spolupráce rodičů a vychovatele. Proto doporučuji avizované pravidelné schůzky v rámci školní družiny.

1.2.1 Význam společných schůzek s rodiči

Význam schůzek s rodiči je jednoznačný. Cílem je navázání kontaktu a spolupráce s rodiči. Rodiče se přímo seznámí s vychovatelem, s prostředím družiny a také s vnitřním řádem. Ku prospěchu může být i setkání se rodičů s ostatními rodiči, ale zároveň s dětmi, které tvoří celou skupinu. V rámci probíhající schůzky dochází k vzájemnému obohacování se o jednotlivé přístupy samotných rodičů k dětem a naopak. Dále mohou rodiče vidět, jak probíhá samotné jednání mezi vychovatelem a dětmi. Zároveň tato setkání nabízí pochopení dětského kolektivu a účast při řešení případných problémů v dané skupině. Pravidelnost během celého roku je důležitá z hlediska postupného vývoje dětí a tím pádem i přizpůsobení způsobu přístupu vychovatele. Schůzky by mohly být vázány k jednotlivým tradicím v roce.

1.2.2 Kooperativní role rodiče a vychovatele

Ve školách je snaha, aby se do procesu vzdělávání zapojovali nejen žáci, ale také rodiče. Správným přístupem může být lépe dosaženo úspěchu vzdělávacího procesu a spokojenosti dětí. Bylo by vhodné pobízet rodiče, aby poskytovali zpětnou vazbu, případné požadavky a

náměty. Dobrý vychovatel by měl aktivitu od rodičů rád přijímat. Výchova rodiny je různorodá, zpravidla založená na zkušenostech nikoliv na didaktických zásadách. Kdežto výchovné působení pedagoga nabízí odborný pohled. „Základním znakem výchovy je její cílevědomost. Pedagog si v každé fázi výchovného působení stanoví přiměřené cíle, volí prostředky, jimiž lze cílů dosáhnout, a hodnotí výsledky svého snažení“ (Hájek et al., 2011, s. 74–75). Z výše uvedených důvodů si myslím, že je dobré propojení výchovy rodinné a pedagogické.

1.2.3 Vliv volnočasových aktivit na výchovu dítěte

„Oblast výchovy ve volném čase, v době mimo vyučování má své zvláštnosti v oblasti cílů, podmínek i pedagogických prostředků. Má i své specifické funkce. Lze vymezit funkci výchovně – vzdělávací, zdravotní, sociální a preventivní“ (Hájek, a kol., 2011, str. 72). Ve školní družině se lze zaměřit hlavně na funkci výchovně – vzdělávací a preventivní. Je k dispozici spousta různě zaměřených her a aktivit. Musíme vybírat hry adekvátní k námi požadovanému věku dětí. Určitě je dobré zařazovat hry socializační, komunikační, hry zaměřené na emoční rozvoj dětí, aj. Jedna z nejdůležitějších věcí je motivace dětí. „Nejde jen o motivaci k tomu, aby se dítě chtělo v budoucnu učit, ale i o motivaci k seberozvoji, k pozitivnímu a kvalitnímu životu. Dítě má být motivováno k překonávání zátěžových situací, konfliktů, stresů a připraveno na překonávání překážek v dospělosti“ (Zelinová, 2007, str. 50). Tím, že děti učíme, jak kvalitně trávit svůj volný čas, dáváme jim do budoucna návod, jak se svým volným časem nakládat. U dětí je velmi důležitý výchovný dozor, aby náplň volného času byla plnohodnotná. V rámci školní družiny, je dobré a přínosné občas do těchto aktivit zapojit rodiče. Toho bych právě chtěla docílit výše zmiňovanými pravidelnými schůzkami.

1.3. Faktory součinné komunikace

Základním faktorem komunikace je získání co nejvíce informací o každém dítěti. „Do nitra žákovy osobnosti pronikáme rozhovorem – jedním ze způsobů komunikace. V rozhovoru s žákem zjišťujeme především jeho zájmy a plány do budoucna, jeho představy o sobě, o své situaci, jak vidí své rodiče atd.“ (Nelešovská, 2005, s. 82). Naopak komunikací s rodiči získá pedagog jejich pohled na své dítě. S tímto zjištěním se dá dále pracovat na komunikaci mezi všemi účastníky.

1.3.1 Komunikace jako základ

V celém průběhu komunikace s dětmi, v tomto případě s žáky 1. ročníku, je důležité navázání kvalitního a důvěryhodného vztahu. Na tomto procesu se podílí nejenom verbální komunikace, ale u malých dětí, je také velmi důležitým aspektem komunikace neverbální. Děti ve věku 6 – 7 let velmi dobře cítí a imitují, jak se dospělí chovají. Při neverbální komunikaci nejde pouze o mimiku obličeje, jde o celý komplex neverbálních projevů, tzv. řeč těla. „Taková řeč těla je daleko upřímnější než slova. Z tónu a barvy hlasu získáváme 38 % a 55 % z řeči lidského těla“ (Nelešovská 2005, s. 46). Velmi důležité je také naslouchání, a by bylo dobré, dát si za cíl, naučit naslouchat i svěřené děti. Je to oboustranně prospěšné pro budování dobrých a upřímných vztahů. Děti potřebují najít ve svém vychovateli člověka, na kterého je možné se spolehnout a kterému mohou plně důvěřovat.

1.4. Vytvoření důvěryhodného vztahu mezi rodiči, vychovatelem a dětmi

„Vztah mezi školou a rodičem je třeba začít budovat hned od první chvíle, kdy jeho dítě vstoupí do školy. Styl práce a komunikace, který škola vůči rodiči aplikuje, určuje zásadním způsobem i možnosti jeho budoucí spolupráce se školou“ (Čapek, et. al, 2017, str. 56). Na vytvoření důvěryhodného vztahu se podílí také, jaký styl výchovy vychovatel zavede. Podle mého názoru je už i u dětí ve věku 6 – 7 let, ideální demokratický výchovný styl. „Pedagog by neměl být pro dítě ohrožující autoritou a dítě by nemělo být pro pedagoga jen jedním z mnoha. Vychovatel a učitel by se měli snažit o osobní vztah s každým dítětem, založený na vzájemné důvěře, který se přenáší i na vztahy mezi dětmi navzájem“ (Zelinová, 2007, str. 54). Je ale velmi důležité dětem přesně vysvětlit, co to znamená. A myslím, že by bylo dobré rodiče s tímto způsobem, který by chtěl vychovatel ve své třídě vést, také seznámit. Děti, prvňáčci, se poprvé budou s tímto stylem setkávat, a proto je potřeba s nimi neustále hovořit. Klást otázky, rozebírat jejich dotazy, učit je respektu vůči druhým a toleranci. Naučit je nebát se na cokoli zeptat s cílem, že vše bude prodiskutováno tak, aby se došlo k uspokojivému výsledku pro všechny zúčastněné. Již na první schůzce s rodiči, která bude bez dětí, bych s tímto způsobem vedení třídy, rodiče seznámila. Ideální by bylo docílit diskuzí s rodiči souladu ve výchovných strategiích a ve spolupráci najít vzájemnou respektující podporu.

2. Pedagogický projekt

2.1. Popis projektu a cíl

Náplní projektu bude snaha o zajištění a vytvoření kvalitní spolupráce rodičů a dětí, v rámci docházky do školní družiny. Snahou bude docílit důvěryhodného vztahu nejen mezi dětmi a vychovatelem, ale také mezi vychovatelem a rodiči. Je to velmi důležité proto, aby veškerá činnost v družině byla podporována ze strany rodičů, protože jak vychovatel, tak rodiče by měli mít společný cíl, a to je spokojenost dětí a také jejich správné vedení při volnočasové aktivitě. Projekt začne první společnou schůzkou vychovatele s rodiči. Zde by rodiče od vychovatele dostali dotazníky s již s vypracovaným návrhem, jak by bylo možné navázat budoucí spolupráci. Vše by bylo formou dobrovolnosti. Ale určitě by měl vychovatel lehce apelovat na rodiče, aby sami měli chuť se aktivně, na chodu školní družiny, podílet.

2.1.1 Charakteristika projektu

Docílení kvalitní a oboustranně akceptované spolupráce bude prováděno formou pravidelných schůzek. Některé schůzky bych plánovala samostatně pouze s rodiči, ale větší část by byly schůzky aktivní s dětmi i rodiči. Na samostatných setkáních s rodiči by se měla probírat spíše obecná témata chodu družiny, plánování schůzek, měli by se zde řešit např. finanční potřeby atd. Kdežto schůzky společné pro všechny by měli mít charakter aktivního strávení času. Proto jsem zamýšlela setkání vždy k určité tradici v naší zemi (Vánoce, Velikonoce ...). Myslím, že je to nejlepší příležitost. Jedna z pozitiv je, že si můžeme s dětmi o těchto tradicích povídat. Je dobré, aby se děti s našimi tradicemi pravidelně seznamovaly a znaly je. Pokud je budeme slavit společně, a získají tímto způsobem zážitky, tak je velký předpoklad, že si to děti budou lépe pamatovat.

Určitě první bude oslava Mikuláše. Domluvíme se s dětmi, kdo bude představovat Mikuláše, kdo čerty a případně nějaký andílek. Tuto aktivitu bych ponechala pouze s dětmi v rámci školní družiny. Proběhla by během celého odpoledne.

Další schůzka se bude týkat Vánočních svátků. Myslím, že zde je velká rozmanitost, jak tuto aktivitu uchopit. Určitě bude dobré zařadit zdobení perníčků. Perníčky budou připravené, ale nabídne se dětem, že mohou přinést z domova a budeme společně zdobit jejich vlastní perníčky. Během celého odpoledne se budou pouštět Vánoční koledy, aby atmosféra byla co

nejkrásnější. Milé bude, když děti přinesou i vzorky domácího cukroví. A zakončit by se celé setkání mohlo rozsvícením malého vánočního stromečku ve družinové třídě dětí. A v neposlední řadě bude na místě na tuto aktivitu pozvat i sourozence a prarodiče.

Třetí společná akce by byly Velikonoce. Je to velmi vhodný svátek na různé tvoření. Malovali bychom s dětmi vajíčka, vytvářeli různé dekorace z papíru a poseděli u velikonoční vánočky, kávy a čaje. Tady by byli pozváni jen rodiče. Bylo by dobré se s rodiči domluvit předem, jestli budou ochotni nějaké velikonoční pečivo donést. Určitě by se o Velikonocích hovořilo, aby děti věděli, proč se vlastně Velikonoce slaví.

Poslední z aktivních schůzek by bylo Čarodějnické rejdní. U této aktivity by se muselo dopředu vše důkladně domluvit s rodiči a případnými pomocníky. Bylo by hezké pro děti uspořádat stezku, na které by plnily různé úkoly a získávaly například malé pozornosti. Toto by byla jedna z nejvíce náročných aktivit z plánovaných schůzek, co se týká organizace. Bylo by hezké, kdyby se mohli na tomto projektu podílet i prarodiče. Je potřeba, aby během celé stezky byly děti neustále pod dozorem. Zakončení by mohlo být opékáním buřtů na zahradě školní družiny. A co se týká dodání buřtů, chleba a např. limonády, to by se domluvilo s rodiči již předem. Buď by byli ochotni se finančně podílet, anebo by se vše zaplatilo za společného fondu. Do tohoto fondu by se mohlo spořit průběžně již od začátku školního roku (např. sběr papíru, aj.).

2.1.2 Cílová skupina

Cílová skupina jsou děti, které začínají povinnou školní docházkou. Podle mého zjištění, bývá aktuálně v prvních třídách zhruba kolem dvaceti dětí. Každý rok je jiný, ale můžeme pro tento projekt počítat s dvaceti dětmi. Bude se týkat dětí ve věku 6 – 7 let. A samozřejmě jejich rodiče. Ke schůzkám laděným k tradicím, kde bude vyvinuta nějaká aktivita, mohou být zváni i další nejbližší členové rodiny (sourozenci, prarodiče).

Na druhou stranu, můžeme tento projekt využít po celou dobu, kdy děti do školní družiny dochází. Takže by se dal aplikovat na žáky 2., 3. a 4. třídy, s tím že by se vždy náplň aktivit přizpůsobila věku dětem. Myslím, že v každém roce, kdy děti družinu navštěvují, je spolupráce s rodiči velmi důležitá. Navíc postupem času prochází určitým vývojem. Podílí se na tom hlavně dospívání dětí, které se mění, a tím pádem je stále potřeba řešit s rodiči nové problémy či komplikace. Aktivní setkávání rodičů s družinou je, podle mě, důležité a přínosné po celou docházkou dětí.

2.1.3 Průběh projektu

Veškeré aktivity budou probíhat přímo ve školní družině nebo na školní zahradě. Podle místa kde se škola a družina nachází, je možné některou aktivitu rozšířit i do blízkého okolí. Tady je ale o to více potřeba spolehlivá spolupráce rodičů. Musela by se zajistit bezpečnost dětí v místě mimo školní družinu či zahradu. Jednalo by se hlavně o Čarodějnické rejdní. Tato aktivita bude nejnáročnější na uspořádání. Bude potřeba dopředu zajistit pomocníky, nejlépe z řad rodičů a prarodičů. Dále velmi důležité bude domluvit finanční spoluúčast rodičů nebo mít od začátku finance na tuto aktivitu odložené. Jde o financování drobností jako odměny pro děti během plnění úkolů, buřtů, chleba a pití k závěrečnému opékání buřtů. Asi by se, nejen pro tuto akci, mohlo využít současné techniky. Bylo by přínosné založit si mezi vychovatelem a rodiči např. společnou skupinu na Whats Appu. Je to výborné k jednoduché a rychlé komunikaci, kdy jsou ihned všichni o všem informováni a hlavně mohou okamžitě reagovat. Důležitá je taky, podle mě, transparentnost takovéto komunikace.

2.2. Popis jednotlivých schůzek

2.2.1 První schůzka po zahájení školní docházky, pouze s rodiči

Tato schůzka by měla proběhnout ještě před zahájením školního roku, nejlépe v červnu, aby se rodiče co nejdříve seznámili s tím, co a jak bude ve školní družině probíhat. Jednalo by se o setkání pouze rodičů a vychovatele. Půjde o základní a důležité informace směřující k rodičům ohledně chodu školní družiny. Projednával by se zde řád školní družiny, finance, povinnosti dětí a rodičů. Například od kolika hodin je ranní družina, kdy se mohou při odpolední družině děti vyzvedávat, kdy by měly ve družině děti být kvůli programu, co vše je potřeba dodat, pokud dítě má jít z družiny samo, v jiný než domluvený čas, anebo pokud si ho bude vyzvedávat někdo jiný než zapsané osoby v družinovém sešitě. V podstatě půjde vesměs o důležité informace k tomu, aby veškeré úkony byly v souladu s řádem školní družiny. Ale již při tomto prvním setkání bych ráda rozvedla diskuzi na téma pravidelných aktivních schůzek společných s dětmi. Tady už by bylo vidět, jak se k celé problematice rodiče staví, jestli jsou pro, anebo mají nějaké výhrady. Určitě by bylo dobré vše podrobně probrat. Také by se zde nastínil průběh první schůzky i s dětmi, která by mohla proběhnout v prvním nebo druhém zářijovém měsíci. Abychom se už s rodiči blíže domluvili na budoucích aktivitách,

jejich průběhu. Až by byla schůzka s dětmi, aby se tam zbytečně dlouho diskutovalo, protože děti by to nejspíš nebavilo. Na této schůzce by se už mělo dospět ke konečné dohodě, co a jak bude probíhat.

2.2.2 První setkání s dětmi a rodiči

Tato schůzka bude pro děti, rodiče a vychovatele. Proběhnout by měla nejlépe první nebo druhý zářijový týden. Vedla bych jí formou diskuze, domlouvali bychom se všichni společně na termínech, které by nám všem vyhovovaly. Bylo by dobré, aby se respektovaly jednotlivé názory a vždy byli všichni spokojeni. Doporučovala bych na této schůzce vyhotovit celoroční plán termínů a tradic, které bychom rádi společně „oslavili“. Ke každé schůzce by se domluvilo přesně, jak bude probíhat, jestli přijdou pouze rodiče, nebo se pozvou i ostatní rodinní příslušníci. Konkrétně by se ke každé schůzce napsal podrobný popis a myslím, že by bylo vhodné toto rozkopírovat a každé dítě by si to odneslo domů. Byly by tam informace v kolik se začne, co mít s sebou, jak přesně bude akce probíhat, v případě pomoci a aktivní účasti někoho s rodičů by se to opět zapsalo. Na jak dlouho se akce přepokládá, aby si hlavně rodiče mohli zajistit potřebný čas. Opravdu takový podrobný plán, protože další setkání by byla již přímo na dané akci. Od této schůzky by se všechny ostatní akce odvíjely.

2.2.3 Mikuláš, čert a andělci

Oslava Mikuláše bude probíhat během odpoledne ve školní družině. Při této aktivitě by se vychovatel mohl zaměřit na budování samostatnosti u dětí. Děti by měly za úkol celou akci naplánovat. Samozřejmě vychovatel bude rádce a pomocník. Je důležité děti učit spolupráci, vzájemné komunikaci a toleranci. Budou se učit, že je potřeba někdy ustoupit, aby v konečné fázi byli spokojeni všichni. Jedním z cílů této schůzky bude, aktivně se seznamovat s dětmi, nacházet cestu mezi nimi a vychovatelem. Děti by měly získávat jistotu, že je má rád, že je tady pro ně. Na druhou stranu je to ideální příležitost učit děti, že respekt a pravidla jsou důležitá. Přestože budou mít velký prostor k nápadům a námětům, musí respektovat pravidla, která mají již s vychovatelem, od začátku školní družiny, nastavená. Musí vědět, že hlavní slovo má vždy dospělý, i když je s nimi na přátelské úrovni. „Partnerský přístup dospělých k dětem je nejen možný, ale i nutný pro to, aby z dětí vyrostli kompetentní a vzdělaní lidé, schopné řešit problémy současného světa“ (Kopřiva, 2016, str. 9). Děti jsou ještě malé a velmi

tvárné. Myslím, že je to nejlepší doba k tomu, aby to děti pochopily. Opět atmosféra setkání bude uvolněná, veselá a přátelská. Jako vychovatel bych nechala režii celé akce v jejich rukách. Bude velmi hezké pozorovat a jenom minimálně zasahovat do celé dětské přípravy. Podle zájmu dětí, které se v družině sejdou, bude možné vymyslet případně i malé představení. Bylo by pouze pro danou třídu. Určitě bych akci ponechala jen v rámci této třídy, aby měly děti příležitost se navzájem poznat a sblížit se. Přeci jen budou na začátku svého budoucího společného školního života. Ve škole ještě nebylo tolik času.

2.2.4 Vánoční besídka

Po obědě půjdeme s dětmi do družiny a než přijdou rodiče, prarodiče a sourozenci, připravíme místnost na tuto akci. Na Vánoční besídku. Vzhledem k tomu, že jsme se domluvili na zdobení perníčků, tak si ještě musíme vyšlehat polevu. Mezitím rozestavíme stoly tak, aby byly hezky přístupné, aby měl každý své místo ke zdobení. Také připravíme místa pro rodiče a prarodiče, kteří nebudou chtít perníčky zdobit. Posadíme je tak, aby měli krásný výhled na celou místnost a mohli si vše hezky užívat. Dále bude potřeba připravit nějaký koutek, kde bude k dispozici pohoštění. Nápoje, donesené cukroví, talířky, skleničky a hrníčky. A případně ubrusky. Samozřejmě rychlovarná konvice na vaření čaje nebo kávy, bude pod dohledem vychovatele a nebude přístupná dětem. Je to z bezpečnostních důvodů. Podle toho, jak jsme se s rodiči předem domluvili na čase zahájení, budeme muset vše stihnout připravit. Bylo by hezké, až začnou rodiče, sourozenci a prarodiče přicházet, abychom už všichni byli připravení a mohli jsme je společně vítat a usazovat. Už v tuto chvíli bude hrát vánoční hudba, aby byla hned od počátku navozena sváteční atmosféra.

Po příchodu rodičů, sourozenců a prarodičů, vychovatel oficiálně všechny přivítá a zahájí besídku. Potom by nastala volná zábava, ale přeci jenom nenápadně vychovatelem vedená. Za prvé, aby vše pobíhalo podle plánu, a hlavně důležitá bude vzájemná komunikace. Měla by probíhat v přátelském duchu, a jelikož už děti v té době budou školní družinu navštěvovat více jak tři měsíce, bude určitě o čem hovořit. Vychovatel bude hlavní aktér v rámci rozvíjení komunikace. Měl by zvládnout pohovořit s každým rodičem svých dětí. Je to první takováto společná akce a měl by zjistit, jestli jsou nějaké problémy v rámci dětí a družiny. Jak ze strany dětí, tak i rodičů. Rodiče by měli vidět, že hlavní snahou vychovatele je, aby se děti cítily v družině šťastně a spokojeně. Schůzka by se zakončila rozsvícením, již dětmi nazdobeného, stromečku. Kdyby děti chtěly, mohlo by se i zazpívat pár vánočních koled, aby se to celé

hezky uzavřelo.

Smysl udržování a rozvíjení vánočních tradic v prostředí školy spočívá především v podpoře sounáležitosti. Výchova směřující k původním morálním (křesťanským) hodnotám a také připomínka symbolů či rituálů, které společnost vesměs považuje za zdroj jistoty, může dětem poskytnout důležitý čas bezpečí a pohody. Vychovatel žáky provádí "předsváteční" atmosférou a prostřednictvím různých tematických konceptů je emočně vzdělává. Děti pak svoje zážitky přenášejí domů. Ve chvíli, kdy dojde k participaci na společném úsilí o radostný zážitek, může dojít i k propojení životních priorit a zájmů. Vzájemné sdílení adventního očekávání a společné prožití pocitů radosti vedou k saturaci důležitých potřeb vzájemnosti a lásky. V takovém kontextu výchovně vzdělávacího procesu je možné rozvíjet individuální emoční inteligenci a efektivní komunikaci. Sekundárně pak lze očekávat účinnou rodičovskou interakci, která povede k dlouhodobé (kontinuální) spolupráci mezi rodinou a školou.

2.2.5 Velikonoční tvoření

Na tuto akci budeme muset s dětmi vše velmi dobře připravit. Po příchodu z oběda si upravíme družinu tak, aby ti co chtějí tvořit, měli kde, a ti co přijdou jen posedět a popovídat si, měli připravená místa k sezení. Budeme malovat a barvit vajíčka, vystříhovat a lepit z papíru a k tomu všemu ochutnávat donesené velikonoční dobroty. Určitě si zase vytvoříme koutek s pohoštěním. Opět by vše mělo probíhat v klidné a příjemné atmosféře. Měli bychom si všichni navzájem pomáhat jak při malování vajíček, tak i při tvorbě z papíru. Důležitá bude konverzace. Řešení případných problémů, konfliktů a jiných různých starostí, ke kterým mohlo v průběhu, již skoro osmi měsíců, docházet. Bylo by hezké, kdyby si rodiče s dětmi mohli z této schůzky něco odnést domů. Také je varianta, že například dva týdny před setkáním, děti vyrobí hezké věci z papíru, které se vážou k Velikonocím a jaru jako takovému. Z těchto výrobků bychom s dětmi připravili výstavu a na velikonoční schůzce by si mohli rodiče něco zakoupit. Obdržené peníze bychom si ponechali v družinové kasičce. Za tyto peníze bychom si mohli s dětmi třeba zajít v teplých měsících na zmrzlinu. Ukončení schůzky bude hezké například ozdobením připravených větviček ve váze. Navěsili bychom společně nabarvená a malovaná vajíčka. Tím si nazdobíme družinu na příští sváteční dny.

Tuto schůzku bych viděla jako klidnou a pohodovou, takže opět je tu velký prostor pro řešení případných problémů, které se již mohly začít objevovat. Mohlo by tu docházet k navazování důvěrnějších vztahů vychovatele a rodičů. Skoro půl roku probíhá školní družina, takže je

předpoklad, že námětů na komunikaci bude nespočet. Rodič by měl tady získat jistotu, že mají společný cíl – děti.

2.2.6 Čarodějnické rejdní

Čarodějnické rejdní bude nejnáročnější schůzka. Vychovatel bude muset mít dopředu zajištěnou pomoc od rodičů nebo prarodičů. Jde o cestu mimo školní zahradu. Celé si to vychovatel bude muset vytvořit den dopředu. Myslím, že bude stačit např. udělat cestu na zhruba půl hodiny. Po cestě by mohlo být 5 stanovišť. Na každém stanovišti bude jeden dospělý, který bude dohlížet na bezpečnost dětí. Děti si předem utvoří dvojice a budou takto celou cestu absolvovat. Proto bude důležité, aby stanoviště byla od sebe v dohledové vzdálenosti. Právě na tuto funkci se využijí rodiče z řad dobrovolníků. Aby vše proběhlo tak jak má, bude to pro vychovatele velmi náročné. Také musí pro děti připravit kartičky, na které si děti budou psát případné odpovědi nebo časy. Podle daného úkolu. Tyto kartičky vždy dostane dvojice dohromady společně s tužkou. První stanoviště by mohlo být zhruba do deseti metrů od zahrady. Tady budou připravené nádobky s různými čarodějnickými lektvary a úkolem dětí bude poznat co to je. Např. šťáva z citronu, jahodový džus, šťáva z grepu, čokoládový topink aj.. Podle čísel na nádobkách si děti napíší, jestli poznají, co ochutnávaly. Další zastávka bude v dohledu dalšího dospělého, aby byly děti neustále pod dohledem. Tady by mohla být vědomostní otázka, třeba početní. Jsou to prvňáčci, takže by se zařadilo to, co už mají umět. Například sčítání a odečítání. Výsledek by si zapsaly na kartičku k bodu 2. Třetí místo s úkolem, opět v dohledu, by bylo pohybové. Děti by měly za úkol překonat vyznačenou trasu na čas. A to tak, že by musely tuto trať překonat skoky v plátěném pytlí. A navíc obě děti budou v jednom pytlí spolu. Byl by dán časový limit, který pokud splní, tak jim zajistí potvrzení na kartičku, že úkol splnily. Čtvrté stanoviště bude už skoro u zahrady, protože poslední zastávka by byla přímo v zahradě školní družiny. Tady bych nechala děti vyjmenovat a potom napsat třeba 5 lesních zvířátek a 5 domácích. A asi by to bylo dobré v časovém limitu, který bude hlídat dospělý na tomto místě. A poslední, páté zastavení, bude na zahradě. Tady by byl také někdo z rodičů, aby mělo vychovatel prostor na děti které už budou mít stezku projitou. Poslední úkol by mohl být zkusit vymyslet a napsat krátké čarodějnické zaklínadlo a mohly by si děti taky představit, že jsou čarodějové a napsaly by jak se jmenují a jestli jsou hodný, anebo zlý. Až celou trasu zvládnou všechny děti, seskupíme se všichni kolem ohně, který mezi tím budou mít na starost tatínkové, a celou akci společně

vyhodnotíme. Řekneme si správné odpovědi, popovídáme si o tom, jak se jim dařilo ve skákání a jak si to užily. Poslední bude, aby se každá dvojice představila. Jak se jmenují, jestli jsou hodní nebo zlí čarodějové a poprosíme je o jejich kouzelné zaříkadlo. Také až nám řeknou, na co zaříkadlo funguje. Potom každé dítě dostane malou pozornost, protože všechny děti se určitě úkolů zhostí na jedničku. Vychovatel by měl teď všem poděkovat. Dětem, rodičům i prarodičům za pomoc, ochotu a spolupráci. A jako odměnu, že si společně opečou buřty, popovídají a užijí si společné odpoledne. Zase zde bude velký prostor k řešení případných problémů, dotazů, nápadů a jiných podnětů. Což je jedním z hlavních cílů všech schůzek. Ukončení setkání proběhne popráním si hezkých Velikonoc, ať si děti odpočinou a po Velikonocích se vrátí s nově nabranými silami do další výuky. Také rodičům se popřeje a ještě jednou poděkuje za pomoc při této akci, která by bez jejich pomoci nebyla uskutečnitelná.

Závěr z této akce by měl být, že rodiče a vychovatel zjistí, jestli se podařilo propojit jejich pohled na výchovu a trávení volného času s pohledem jejich vychovatele na tuto důležitou složku práce s dětmi v rámci školní družiny. A zhodnotit, jestli během celého roku byla oboustranná spokojenost. A pokud by stále přetrvával nějaký konflikt, bylo by dobré v tuto chvíli například naplánovat i samostatnou schůzku s dotčenými rodiči a dětmi. Ale měla by to být akce v uvolněné a přátelské atmosféře. Je předpoklad, že obě strany se již poměrně dobře znají a hlavně respektují.

2.2.7 Rozloučení před prázdninami

Tato poslední schůzka bude jenom mezi dětmi a vychovatelem. Děti se společně s vychovatelem domluví, jak by si takovou ukončovací rozlučku představovaly. Tady bude hezké s dětmi komunikovat, navrhopvat a třeba i hlasovat. Opět je to velká příležitost učit děti spolupráci v rámci jedné skupiny. Naučit je, že každý to vidí jinak, ale pokud se konstruktivně diskutuje, je velká šance, že nakonec budou spokojeni všichni. Vychovatel zde musí být velkým a citlivým mentorem. Děti musí ze svého vedoucího cítit lásku a podporu ve všem co by rádi vymyslely a uskutečnily. Bylo by hezké, aby setkání proběhlo například v kruhu, aby na sebe všechny děti viděly. Myslím, že by si mohly společně popovídat o celém roce, kdy družinu navštěvovaly. Bude zde prostor nejen pro pochvaly, klady, a to co se povedlo, ale určitě by měla být navozena diskuze i na téma co se mi nelíbilo. Měla by být snaha o řešení všech případných problémů, které během roku nastaly. Je to dobré pro další školní rok, který

děti budou ve školní družině společně trávit. Navrhovala bych tuto schůzku na poslední den, kdy budou všechny děti ve školní družině. Aby se mohly ke všemu vyjádřit. Také bych celé setkání zakončila popovídáním o nastávajících letních prázdninách, o tom, co koho čeká a kam se kdo těší. A možná by bylo hezké dát si nějaké společné předsevzetí do nového společného roku, ale to by vyplynulo až z dané situace. Rozhodně by měl vychovatel dětem poděkovat, že byly prima, a že se na ně bude moc po prázdninách těšit. Děti by měly cítit, že je má rád. Všechny.

3. Závěr pedagogického projektu

Tento projekt nemohu ohodnotit z hlediska, jak se povedl. Je to pouze projekt, který zatím nebyl realizován. Ale myslím, že cíle, které jsou plánovány, by mohly být naplněny. Pokud by se schůzky vydařily a rodiče by byli spokojeni, mohl by projekt splnit nejhlavnější cíl a to, navázání kvalitní a důvěryhodné spolupráce rodičů a vychovatele. Bude velmi záležet na složení rodičů, jestli budou alespoň částečně podobně naladěni. Je to těžké soudit a předvídat, když je vše hypotetické. Ale myslím, že vychovatel, který svou práci dělá rád a naplňuje ho, má velkou šanci mít s rodiči dobrý a oboustranně akceptující vztah. Rodiče podle mě poznají, když jejich děti někdo přijímá s láskou takové, jaké jsou. Pak je souznění vždy jednodušší. Jelikož je mým cílem pracovat ve školní družině jako vychovatelka, tak mým plánem bude tuto ZP vyzkoušet v praxi. Potom budu mít příležitost posoudit, jestli se mi propojí teorie s praxí.

Vzhledem k tomu, že návrh na závěrečnou práci byl podáván ve velkém předstihu, dva z uvedených titulů jsem nepoužila. Jedná se o knihy od autorů Matějček a Skalková. Naopak jsem při své práci využila knihy dalších čtyř autorů.

Seznam literatury

ČÁP, Jan. Psychologie výchovy ve vyučování. Praha: Univerzita Karlova, 1993. ISBN 80-7066-534-3.

ČAPEK, R., et al., 2017. Jak budovat dobrý vztah s rodiči žáků. Praha: nakladatelství Dr. Josef Raabe s.r.o. ISBN 978-80-7496-295-0.

HÁJEK, Bedřich, Břetislav HOFBAUER a Jiřina PÁVKOVÁ. Pedagogické ovlivňování volného času: trendy pedagogiky volného času. Vyd. 2., aktualiz. [i.e. 3. vyd.]. Praha: Portál, 2011.

NELEŠOVSKÁ, Alena. Pedagogická komunikace v teorii a praxi. Grada Publishing as, 2005. ISBN 80-247-0738-1

KOPŘIVA, P., 2016. Respektovat a být respektován. 3. vyd. Chvalčov: Spirála. ISBN 978-80-904030-0-0

ZELINOVÁ, Milota. Hry pro rozvoj emocí a komunikace: koncepce a model tvořivě humanistické výchovy. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-197-6.